

Sygn. akt V CZ 114/12

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku T. D.

przy uczestnictwie J.N.

o zniesienie współwłasności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 kwietnia 2013 r.,

zażalenia uczestniczki postępowania na postanowienie Sądu Okręgowego

w J.

z dnia 26 kwietnia 2012 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie, a orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawia sądowi, który wyda końcowe orzeczenie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy odrzucił apelację uczestniczki od postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 10 listopada 2011 r., ponieważ mimo upływu określonego terminu nie wskazała ona wartości przedmiotu zaskarżenia. Braku tego nie dostrzegł Sąd pierwszej instancji, a czynności podjęte przez Sąd drugiej instancji w celu jego usunięcia nie odniosły rezultatu. Nie mogło odnieść skutku pismo złożone przez uczestniczkę po upływie terminu, w którym zawarła ona oświadczenie, że nie jest w stanie wskazać wartości przedmiotu zaskarżenia, ponieważ nieruchomość zostanie oszacowana przez komornika.

Uczestniczka w zażaleniu zarzuciła naruszenie art. 373 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. przez odrzucenie apelacji, w sytuacji gdy w konkretnych okolicznościach sprawy brak wartości przedmiotu zaskarżenia nie stanowił przeszkody do rozpoznania apelacji. Domagała się uchylecia zaskarżonego postanowienia. Na uzasadnienie podała, że skoro zaskarżyła postanowienie z dnia 10 listopada 2011 r. w całości, wnosząc o przyznanie jej nieruchomości z jednoczesną spłatą wnioskodawcy, a wartość nieruchomości została określona opinią biegłego na kwotę 186 292 zł, to oczywiste było, że ta kwota stanowi wartość przedmiotu zaskarżenia. Skierowane do niej wezwanie zrozumiła jako konieczność określenia aktualnej wartości nieruchomości, dlatego zwróciła się o pomoc do komornika, o czym z opóźnieniem poinformowała Sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione, chociaż nie wszystkie podniesione w nim argumenty zasługiwały na podzielenie. Rozpoznawana sprawa dotyczy żądania zniesienia współwłasności opisanej nieruchomości, należy zatem do kategorii tak zwanych spraw działowych, w których wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia w apelacji nie jest wiążące dla sądu drugiej instancji, który może ją poddać kontroli na podstawie akt sprawy, z pominięciem reguł określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. postanowienia z dnia 24 maja 2001 r., IV CZ 34/06, niepubl.; z dnia 21 listopada 2001 r., I CZ 152/01, niepubl.; z dnia 5 kwietnia 2002 r., II CZ 25/02, niepubl.; z dnia 18 maja 2006 r., IV CZ 34/06, niepubl.; z dnia 15 grudnia 2006 r., III

CZ 88/06, niepubl.). Prawidłowe oznaczenie tej wartości może determinować dopuszczalność ewentualnego wniesienia skargi kasacyjnej. Łączy się również z koniecznością wypełnienia tego obowiązku zgodnie z przyjętymi zasadami, to że wartość ta nie może odbiegać od wartości udziału uczestnika w przedmiocie współwłasności, jeżeli nie podważa on samej zasady podziału albo nie zaskarża roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej, zwrotu pożytków albo rozliczenia nakładów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, nr 1, poz. 11; z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4 poz. 60; z dnia 24 lipca 2008 r., IV CZ 53/08, niepubl.; z dnia 23 lutego 2012 r., V CZ 124/11, niepubl.). Reguły te nie prowadzą jednak do wyłączenia obowiązku uczestnika, przewidzianego w art. 368 § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., oznaczenia w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia. Wypełnienie tej powinności nie jest uzależnione od tego, czy bez dopełnienia jej możliwe jest rozpoznanie apelacji, czy też nie; skutek niedochowania jej jednoznacznie określony został w art. 370 k.p.c. Mimo tego zażalenie należało uznać za zasadne. Skierowane do uczestniczki wezwanie do usunięcia braku apelacji nie było właściwie sformułowane. Nałożenie na uczestnika działającego osobiście obowiązku dokonania określonej czynności, związanej ze stwierdzonym brakiem formalnym apelacji, powinno uwzględniać rodzaj tego braku, sposób usunięcia go oraz czas niezbędny do wypełnienia obowiązku. W ramach formułowania wezwania przewodniczącego sądu w odniesieniu do sposobu usunięcia braku należało mieć na uwadze specyfikę określenia wartości przedmiotu zaskarżenia w rozpoznawanej sprawie i konieczność wyjaśnienia, jak uczestnik ma ją oznaczyć; określenie obowiązku wymaga użycia języka zrozumiałego dla uczestnika. Warunków tych nie spełniało wezwanie wystosowane do apelującej uczestniczki: „do uzupełnienia braków formalnych apelacji przez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia”. Mogło być dla niej niejednoznaczne, zwłaszcza że udziały we współwłasności zostały określone, a nieruchomości była przedmiotem wyceny przez biegłego sądowego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. W tej sytuacji zastosowanie sankcji odrzucenia apelacji było przedwczesne.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. Orzeczenie o kosztach

postępowania zażaleniowego należało pozostawić, w oparciu o art. 108 § 2 w związku z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c., Sądowi, który wyda orzeczenie końcowe.